

Finansdepartementet
Fi.remissvar@regeringskansliet.se

Ort	Datum	Vår referens	Ert ref nr / Dnr
Stockholm	2023-03-24	Lise-Lotte Argulander	Fi2022/03407

Remissvar

Förslag till ny Lag om korttidsstöd - ett mer förutsägbart, förenklat och stärkt regelverk (SOU 2022:65)

Företagarna har beretts möjlighet att svara på promemorian om förslag till en ny lag om korttidsstöd och vi vill lämna följande synpunkter.

Bakgrund

Företagarna är Sveriges största medlemsorganisation för små och medelstora företag och företräder ca 60 000 företagare genom 250 lokalföreningar spridda över hela landet. Av Sveriges drygt 1,2 miljoner företag har över 99 procent färre än 50 anställda. I Sverige har dessa små och medelstora företag svarat för 4 av 5 nya jobb sedan 1990. Totalt arbetar drygt två miljoner svenskar i dessa företag. 6 av 10 företag med 1-49 anställda saknar kollektivavtal.

Under pandemin ändrades reglerna för korttidsstöd upprepade gånger och det bidrog till att det var svårt att förstå hur och vad som skulle redovisas. Det underlättade inte heller att handläggningstiden var alltför lång och krånglet med vilken jämförelsemånad som skulle användas innebar att många företag gjorde misstag.

Erfarenheterna från pandemin visar att Sverige behöver en enhetlig lagstiftning för stöd som kan användas i särskilt besvärliga tider. Företagarna välkomnar därför initiativet som tagits genom det föreliggande betänkandet, men anser att det finns förbättringspotential.

Generella synpunkter

Företagarna delar kommitténs förslag om att ett permanent system för stöd vid korttidsarbete blir mer förutsägbart för företagen. Vidare delar Företagarna det övergripande syftet att det ska vara arbetsgivarens behov av att arbetstidsminskning som ska bedömas. Det är också rimligt att företagen inte ska ha behövt vidta andra åtgärder i syfte att minska kostnaderna innan stöd kan sökas.

Vidare anser Företagarna att när stöd ges via statliga medel ska förutsättningarna för att få stöd vara neutrala. Krav på särskild företagsform för att erhålla stöd ska inte ställas i lagstiftningen. Idag är drygt 62 % av företag med 1-49 anställda inte omslutna av ett kollektivavtal. För att ett en lagstiftning ska få legitimitet och vara konkurrensneutral bör heller inte krav på kollektivavtal eller liknande ställas.

Företagarna håller med om att förfarandet av den nya lagen behöver vara enkelt att tillämpa om Skatteverket ska hantera stora volymer av ansökningar. Därför tillstyrker vi att vissa kontrollmoment under tiden när korttidsstöd utges tas bort i enlighet med förslagen. Vi tillstyrker också att utdelning och andra värdeöverföringar inte ska vara ett hinder för korttidsstöd.

Närmare om vissa förslag

Längre stödperiod, karenstid samt förlängning

Kommittén föreslår att stödperioden förlängs till nio månader med ytterligare möjlighet till förlängning i upp till totalt 12 månader. Kommittén föreslår också att vid särskilt svåra kriser ska regeringen kunna fatta beslut om förlängning i upp till 24 månader.

Kommittén föreslår att när en stödperiod har löpt ut får en ny stödperiod inledas, genom en ansökan om godkännande, tidigast tolv kalendermånader efter den sista stödmånaden i stödperioden.

Företagarna tillstyrker förslagen om längre stödperiod, förkortad karenstid samt regeringens möjlighet att vid särskilt svåra kriser kunna förlänga stödet i upp till 24 månader.

Om regeringens möjligheter till andra undantag

Företagarna delar kommitténs uppfattning och tillstyrker att regeringen bör ha möjlighet att förstärka systemet för korttidsarbete under en synnerligen djup lågkonjunktur. Förstärkningarna bör avse en tillfällig ökning av statens kostnadsandel, en fjärde nivå av arbetstidsminskning, förändringar i stödperiodens längd och en tillfälligt slopad karenstid. Vid en synnerligen djup lågkonjunktur bör stödet kunna förstärkas på så sätt att staten tillfälligt svarar för 50 procent av kostnaderna.

Syftet med systemet för korttidsarbete bör även fortsättningsvis vara att stötta arbetsgivare att behålla arbetstagare med specifik kompetens vid en tillfällig nedgång i efterfrågan. Det i sin tur möjliggör för företag att snabbt kunna återstarta verksamheten då efterfrågan tilltar.

Kompetensinsatser

Bestämmelserna om ersättning för kompetensinsatser föreslås förenklas, vilket Företagarna tillstyrker. Att regelverket för ersättningen för kompetensinsatser bör nyttjas under längre tid innan en utvärdering av förutsättningarna för kompetenshöjande insatser kan genomföras och förändringar föreslås, instämmer Företagarna också i.

Takbeloppet som föreslås per arbetstagare lämnar däremot ett mycket litet utrymme för att kunna sätta in verkliga kompetenshöjande insatser, speciellt för de allra minsta företagen som kan sakna resurser. Takbeloppet bör höjas betydligt för att de allra minsta företagen ska kunna erbjuda kompetenshöjande insatser.

Kommitténs förslag om att ersättning för kompetenshöjande insatser först ska kunna ansökas om efter att insatsen har genomförts bidrar ytterligare till att mindre företag även i fortsättningen kommer ha svårt att genomföra dessa. För många mindre företag finns inte utrymme att genomföra kompetenshöjande insatser utan att veta om de får ersättning eller ej, i synnerhet inte under en krisperiod där förmodligen varje krona kommer gå till att rädda företaget.

Det nuvarande systemet utnyttjades under pandemin i väldigt liten omfattning av de mindre företagen. Det berodde till stor del på krångligheten, att det inte fanns tillräckligt med medel i företagen att satsa samt att utbudet var knapphändigt av kompetenshöjande insatser för de allra minsta företagens behov.

Ska ett system med kompetensinsatser få de effekter som kommittén önskar krävs ett betydligt högre takbelopp och att det införs en möjlighet för företagen att få ett förhandsbesked om ersättning efter genomförda insatser. I nuvarande förslag kommer detta inte vara insatser som de mindre företagen varken kommer att kunna eller vilja nyttja under en kommande kris.

Om vinstutdelning och andra värdeöverföringar

Kommittén föreslår att ett uttryckligt hinder att lämna stöd till arbetsgivare som genomfört vinstutdelningar eller andra värdeöverföringar, som gällde enligt lagen om stöd vid korttidsarbete i vissa fall, inte införs i den nya lagen.

Företagarna delar den uppfattningen och tillstyrker att det inte lämnas något förslag om detta.

Om revisorsintyg

Kommittén föreslår vidare att något krav på yttrande från revisor och stöd för administrativa kostnader inte heller införs i den nya lagen.

Företagarna delar den uppfattningen och tillstyrker att det inte lämnas något förslag om detta.

Om vem stöd kan utgå för

Kommittén föreslår att preliminärt stöd får lämnas endast för arbetstagare som var anställda hos arbetsgivaren under hela eller en del av *jämförelsemånaden* med samma eller högre sysselsättningsgrad som under stödmånaden, och för vilka arbetsgivaren för *stödmånaden* har betalat avgiftspliktig ersättning och arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen.

Företagarna förstår att det kan vara svårt att utforma ett stöd för alla situationer, framför allt ur kontrollsynpunkt, men vi kan också se att resonemanget bakom förslaget utesluter många företag som exempelvis finns inom besöksnäringen med säsongsanställda, har en snabb personalomsättning eller precis befinner sig i ett tillväxtläge och därför har nyanställda som ännu inte hade börjat under jämförelsemånaden. För många av säsongsföretagen innebar pandemin inte bara att verksamheter gick kraftigt ned, utan att ett års inkomster föll bort när hela säsongen gick till spillo.

Företagarna anser att de undantag som finns i andra länder skulle vara möjliga att införa i lagstiftningen för att möjlighet till stöd ska finnas om vi får en ny kris där verksamheter och

kundunderlag i praktiken försvinner över en natt. Eventuellt skulle detta kunna ske genom ett tillägg i lagstiftningen, om att i det fall en kris drabbar en hel bransch mycket snabbt och oförutsett, kan stöd även utgå för nyanställd personal, vikarier eller säsonganställd personal, efter särskilt beslut. Ett sådant tillägg skulle regeringen kunna tillämpa på liknande sätt som de tidigare undantagen om en fjärde stödnivå och om att utöka tiden för korttidsstöd.

Sverige behöver ett system som är mer likt andra länders system för att kunna vara konkurrenskraftigt. Andra länders specialregler, som till exempel stöd under uppsägningstid, stöd för nyanställda, för personer som innehar vikariat för en ledig person, behöver införas i ett permanent system för korttidsstöd. Möjligen kan det ligga under regeringens möjligheter att ta särskilda beslut om under synnerligen djupa lågkonjunkturer.

Preliminärt stöd får lämnas endast för arbetstagare som inte tillhör arbetsgivarens familj

Kommittén föreslår att det i den nya lagstiftningen inte ska vara möjligt att få stöd om man tillhör arbetsgivarens familj. Detta i huvudsak beroende på att det är svårt att bedöma arbetstidsminskningen för ägare och familjemedlemmar och att familj är undantagna i lagen om anställningsskydd (LAS) avseende exempelvis när det gäller uppsägningsorsaker. Företagarna finner att detta kommer att missgynna speciellt mindre företag där det är mycket vanligt att ägaren är tillika anställd och där också delar av familjen ofta arbetar som anställda.

Enligt statistik från Företagarregistret, november 2022, finns det 230 201 företag med 1-4 anställda. Alla dessa mindre företag är ägarledda och en mycket hög andel drivs inom familjen. Ibland med andra anställda, ibland med enbart familjen som anställda. Under pandemin ställdes många företag inför faktum att hela deras underlag och kundkrets försvann över en natt. De fick kämpa för att inte gå i konkurs och lämna hus och hem. Undantaget som infördes i stöd för korttidsarbete så att ägare och även anställda familjemedlemmar kunde få stöd för korttidsarbete var mycket välkommet och hindrade många företag från att gå under. –

För att Sverige ska fortsatt vara ett attraktivt land där entreprenörskapet växer och utgör en del av välståndet måste statliga stödfunktioner i kriser kunna komma även de allra minsta företagen till del. Det som kommittén beskriver gällande kontroller och möjligheten att kontrollera fusk anser Företagarna inte är tillräckliga skäl för att utesluta arbetstagare som tillhör arbetsgivarens familj från den nya lagstiftningen. I den nya lagen införs en rad nya åtgärder som Skatteverket kan ta till samt att straffbestämmelser införs för den som fuskar. Företagarna anser att det minskar möjligheten till fusk väsentligt om det införs. Dessutom lämnas uppgifter på heder och samvete, vilket i andra fall, exempelvis vissa uppgifter till myndigheter, anses tillräckligt.

Dessutom innehåller LAS numera regler om att även familjemedlemmar och vd/ägare har rätt till viss skriftlig information gällande anställningen, lön, arbetstid m.m. Om Skatteverket begär in den informationen särskilt och dessutom tillämpar de kontrollmöjligheter som det nya förslaget medger, torde det räcka för att stävja eventuellt fusk. Vinsten med att kunna ge stöd till familjeägda företag och familjemedlemmar som är anställda är betydligt högre än om de fortsatt ska vara undantagna. Särskilt som det också i dagsläget inte finns något annat permanent stöd som vid en kris täcker dessa företag.

Kommitténs resonemang om att mindre företag som har familjemedlemmar anställda ofta saknar kollektivavtal och därmed skulle vara med benägna att ägna sig åt fusk eller att just på grund av att de är anställda av en annan familjemedlem är närmast ett baktalande av

företagare idag. Det finns ingen forskning eller utredning som säger att företag som saknar kollektivavtal är sämre, mer benägna att vara oseriösa eller fuska, eller att familjemedlemmar är mer benägna att fuska än andra anställda. Allt fler företag väljer också bort kollektivavtal. Sedan 2005 har den siffran ökat från 51 % till dagens drygt 62 %.¹ Fortsätter den ökningen i samma takt kommer majoriteten av mindre företag även fortsättningsvis sakna kollektivavtal. Företagarna finner den typen av slutsatser som kommittén drar utan stöd av fakta ovärdiga.

Särskilt om Skatteverkets utökade möjligheter

Tredjemansföreläggande

Kommittén föreslår att Skatteverket ska ges möjlighet till tredjemansföreläggande för både fysisk och juridisk person och att det ska kunna förenas med vite. Föreläggandet ska dock inte förenas med vite om det finns anledning att anta att den som ska föreläggas har begått en gärning som är straffbelagd, och föreläggandet avser utredning av en fråga som har samband med den misstänkta gärningen. Om den som ska föreläggas är en juridisk person, gäller detta även ställföreträdare för den juridiska personen.

Detta s.k. tredjemansföreläggande i nuvarande utformning är tämligen långtgående och har ingen egentlig begränsning. Då föreläggande kan förenas med vite samt riktas mot företrädare för juridiska personer finns betydande risk att regeln drabbar ej inblandade personer. Det krav som finns i skatteförfarandelagen på särskilda skäl för att en fysisk person ska kunna föreläggas anser Företagarna ska gälla på samma sätt för den nya lagen om stöd för korttidsarbete.

Revision

Skatteverket ska även kunna besluta om revision enligt förslaget. Även detta kan genomföras enligt nuvarande skatteförfarandelag.

Företagarna har inget att invända mot förslaget.

Kontrollbesök

Kommittén föreslår även att Skatteverket ska få besluta om kontrollbesök för att kontrollera att en arbetsgivare som har ansökt om eller fått stöd vid korttidsarbete är berättigad till stöd vid korttidsarbete. Kontrollbesök ska bara få genomföras i verksamhetslokaler och på annan plats där arbetsgivaren bedriver verksamhet. Kontrollbesök får dock inte genomföras i en lägenhet som är avsedd att helt, eller till en inte oväsentlig del, användas som bostad.

Företagarna anser att formuleringen ”kan ligga till grund” öppnar för kontroll av i princip vilka handlingar som helst. Skatteverkets kontrollrätt bör begränsas i denna del. Företagarna anser vidare att underrättelse om besöket ska ske i förväg. Farhågor om att bolaget kommer att ”ordna till” handlingarna om det underrättas i förväg är betydelselösa eftersom ansökan har lämnats på heder och samvete, dvs. ansvar föreligger redan för handlingarnas riktighet från företagets och inlämnarens sida. Undantag från underrättelseskyldighet kan dessutom göras om särskilda skäl finns att misstänka att underrättelse kommer att försvåra kontrollen.

¹ När Arbetsrätt blir fel, Företagarna 2019

Bevissäkring samt försegling av lokal

Skatteverket ska kunna vid en revision eftersöka och omhänderta handlingar samt försegla lokal, förvaringsplats eller annat utrymme. I fråga om bevissäkring ska bestämmelserna i skatteförfarandelagen gälla. Kommittén föreslår även att bestämmelserna i skatteförfarandelagen om att vissa uppgifter och handlingar kan undantas från granskning ska gälla vid föreläggande, revision, bevissäkring och kontrollbesök hos en arbetsgivare som har ansökt om eller har fått stöd vid korttidsarbete.

Företagarna anser att kommittén har gjort en bra avvägning när det gäller att kontrollbesök bara får genomföras i verksamhetslokaler och inte i bostäder. Vad gäller bevissäkring har Företagarna inget att invända, men att Skatteverket skulle försegla en lokal och därmed stänga ute företagaren och dess anställda från att arbeta är ett alldeles för stort ingrepp i verksamheten och det bör finnas krav på visande av synnerliga skäl för att ett sådant beslut ska kunna tas. En försegling innebär att mindre företag i praktiken tvingas till att upphöra med sin verksamhet. Företagarna motsätter sig att Skatteverket ska kunna försegla en lokal i nuvarande utformning. Ska försegling ändå införas måste den vara tidsbegränsad och det måste finnas en möjlighet för företaget att överklaga samt begära skadestånd om det skadar verksamhetens möjligheter att fortsätta verksamheten.

Om Skatteverkets möjligheter att ställa betalningssäkring

Kommittén föreslår att Skatteverket ska få ta en betalningsskyldigs egendom i anspråk för att säkerställa betalning av återkrav av stöd vid korttidsarbete i enlighet med skatteförfarandelagen. Bestämmelserna om beslut om betalningssäkring, tidsfrist när betalningsskyldigheten inte är fastställd, beslut om att ta egendom i förvar, ställande av säkerhet, när ställd säkerhet får tas i anspråk, behörig förvaltningsrätt och ersättning för skada. Vidare ska skatteförfarandelagens regler om verkställighet av beslut om betalningssäkring iakttas.

Företagarna har inget att invända mot detta.

Företrädaransvar

Kommittén föreslår att om en företrädare för en juridisk person uppsåtligen eller av grov oaktsamhet har lämnat oriktiga uppgifter som har lett till att stöd vid korttidsarbete har tillgodoförts med ett för stort belopp, är företrädaren tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala det belopp som den juridiska personen har gjorts ansvarig för.

Om en företrädare för en juridisk person förfarit uppsåtligt eller varit grovt oaktsam vid ansökan om stöd för korttidsarbete och detta har lett till att stöd har betalats ut med ett för stort belopp och Skatteverket beslutat att återkräva omställningsstödet helt eller delvis, är företrädaren tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala det belopp som den juridiska personen har gjorts ansvarig för.

Bestämmelserna i skatteförfarandelagen avseende möjlighet till befrielse från betalningsskyldigheten, förfarandet, regressrätt, indrivning och preskription ska tillämpas på detta företrädaransvar. Företagarna uppfattar att företrädaransvaret här föreslås omfatta endast den företrädare som har lämnat in ansökan. Samtidigt skriver kommittén att företrädaransvar för stöd för korttidsarbete ”ska hanteras på motsvarande sätt som företrädaransvaret för skatter och avgifter”. Om detta ska tolkas som att reglerna om företrädaransvar i 59 kapitlet skatteförfarandelagen blir tillämpliga även i dessa situationer,

är det mycket problematiskt, eftersom det innebär att alla företrädare som enligt SFL och efterföljande praxis ansetts kunna påföras betalningsansvar för skatter och avgifter, i teorin skulle kunna påföras företrädaransvar även i fall avseende stöd för korttidsarbete, vare sig de själva lämnat in ansökan eller inte. Enligt nylig praxis kan personligt betalningsansvar därtill utsträckas även till företrädare som inte själv lämnat oriktig uppgift.

Företagarna avstyrker ett så vidsträckt företrädaransvar. Företrädaransvaret så som kommittén föreslår bör förtydligas, så att det endast omfattar den företrädare som lämnat in stödansökan för företaget. Därtill bör det förtydligas vad som utgör grov oaktsamhet, eftersom praxis vad gäller kravet inom det skatterättsliga företrädaransvaret på att vidta så kallade verksamma åtgärder inte kan tillämpas på förfarandet vid korttidsstöd.

Särskilt om införande av straffbestämmelser

Kommittén föreslår att straffbestämmelser ska införas i den nya lagen på samma sätt som det infördes i omställningsstödet. Straffansvaret ska gälla för den som lämnar oriktiga uppgifter i ett ärende enligt den nya lagen eller inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt lagen, och på så sätt orsakar fara enligt vissa kriterier. Brottet ska delas in i tre grader, som benämns brott mot lagen om stöd vid korttidsarbete samt ringa respektive grovt brott mot lagen om stöd vid korttidsarbete. Straffet för brott av normalgraden ska vara fängelse i högst två år. Straffet för ringa brott ska vara böter eller fängelse i högst sex månader. Straffet för grovt brott ska vara fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Kommittén föreslår att det ska även finnas ett oaktsamhetsbrott. Den som av grov oaktsamhet begår en sådan gärning som avses ovan döms för vårdslöst brott mot lagen om stöd vid korttidsarbete till böter eller fängelse i högst ett år.

Om gärningen med hänsyn till beloppet och övriga omständigheter är mindre allvarlig, döms det inte till ansvar för detta brott. Den som innan stöd vid korttidsarbete tillgodoförts frivilligt vidtar en åtgärd som leder till att det kan fattas ett korrekt beslut om stödet, döms inte till ansvar för brott mot lagen. I förhållande till ”bedrägeribrott” ska lex specialis gälla, vilket i vart fall undanröjer att det kan bli fråga om både åtal enligt Brottsbalken och det nya förslaget.

Företagarna avstyrker införande av en straffbestämmelse. Utformningen av ”farerekvisitet”, det faktum att subjektiva omständigheter enligt författningskommentaren inte kommer att spela roll för bedömningen, en ej tidssatt gräns för anmälningsskyldighet för att undgå straffansvar, den retroaktiva tillämpningen av anmälningsskyldighet och den angivna tillämpningen av ”medveten oaktsamhet”, med mera, leder alla var för sig och sammantaget än mer till en högst rättsosäker situation för de sökande. Företagarna anser att återbetalningsansvaret, i kombination med kontrollmöjligheter samt att uppgifterna ska lämnas på heder och samvete, är fullt tillräckliga kontrollmekanismer.

Om konsekvensutredningen

Om antalet berörda företag och företagens storlek. Under pandemin 2020 och framåt var företag i storleksordningen 1-4 anställda de som mest utnyttjade stödet. Det är också i dessa företag som oftast ägaren och ägarens familj arbetar. Omkring 70 procent av företag som omfattades av stöd hade en till fyra anställda (se SOU 2022:30 s. 95). Med Kommitténs resonemang kommer dessa företag att i stor utsträckning uteslutas från den ny öppna permanenta stödet för korttidsarbete. Företagarna förstår att det kan vara krångligt att beräkna antal företag som kan tänkas utnyttja stödet, bransch och inte minst storleken på företag. Företagarna anser att det är en väl snäv tolkning av vilka som kommer söka stöd

företagarna

framöver. Kommittén anger vidare att tidsåtgången för att fylla i ansökan beräknas till 5 minuter per anställd, vilket Företagarna anser är väl lite. Den stora tidsåtgången för att kunna fylla i ansökan torde vara att ta fram alla uppgifter och skriva de avtal som behövs. Företagarna anser därför att konsekvensutredningen kunde ha varit mer djupgående. Även om kommittén anser att det i huvudsak är företag med 10 anställda och fler som kan söka stödet, är även dessa mycket små företag med små administrativa resurser.

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna

Lise-Lotte Argulander
Jur kand, specialist arbetsrätt
Företagarna

Företagarna

Besöksadress: Rådmansgatan 40 | Postadress: 106 67 Stockholm
www.foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08-406 17 00